

A kisebbségi kérdéshez

Most, hogy Jugoszláviában is egy új kisebbségi politika körvonalai kezdenek kibontakozni, amelyek az egyre égetőbbé váló kisebbségi problémákat veszik napirendre, átlátva annak fontosságát, hogy egy országban, ahol több nemzetiség él együtt, meg kell teremteni azt a légkört, amely lehetővé teszi a különböző nemzetiségek szoros, baráti együttműködését, nem lesz érdektelen, ha egy pár szóval foglalkozunk ezzel a kérdéssel.

Mennyivel gyorsabban halad az ember az általános művelődésben, tudományban és mennyi időt, erőt takarít meg azzal, ha szabadon használhatja anyanyelvét. Nagy szükség van olyan emberekre, akik több nyelvet beszélnek, de ma a tömeget, a széles népréteget mégis azok alkotják, akik csupán anyanyelvüket ismerik. Hatalmas léptekkel haladna előre az emberiség, ha az egyetemes művelődés kereteiben valamennyi nemzetiség szabadon fejleszthetné a minden hazugságtól megtisztított, sajátos nemzeti kulturáját.

Az igazi demokrácia nemcsak gazdasági és politikai téren teremt egyenjogúságot, hanem kulturális tekintetben is.

A ma zűrzavaros forgatagában hányódó súlyos társadalmi és gazdasági kérdések mellett úgyszólván elsikkad az anyanyelv használatának kérdése. Nem veszik észre az anyanyelv fontos szerepét az ember kulturális életében. Hiszen ezen gondolkodunk emberi életrebredésünk első korától kezdve egész életünk végéig, ehhez fűznek ezer és ezer érzelmi szálak és ami a legfontosabb, ezzel tudjuk legkönnyebben kifejezni magunkat.

A maradi, konzervatív, vagy reakciós értelmiségi rétegek a nemzeti eszmét is ki akarják sajátítani maguknak és úgy igyekeznek magukat feltüntetni, mintha csak ők törődnének az anyanyelvvél, mintegy történelmi hivatásnak tüntetve fel ezt, mely kizárólag az ő feladatuk s amelyet eddig csak ők végeztek sikeresen. Ezek a többé-kevésbé fasisztahajlandóságú rétegek eddig papíron, elvben sokat foglalkoztak az anyanyelv használatának kérdésével, de így is csak azért, mert az égető gazdasági és társadalmi kérdésekhez nem akartak és nem tudtak hozzányúlni. Mint egyedül megmaradt harangot kongatták a nemzetiségi kérdést, de azt is túlnyomórészt csupán nagyhangú frázisokkal, mert nem voltak képesek a dolgok mélyére hatolni. Így jelentős, tartós sikert nem is érthettek el. Hogy a nemzetiségi kérdés ilyen nagyhangú, sovíniszta, fasiszta alapon való megoldása hogy fest, arra nagyon jó példa a fasiszta Olaszország kisebbségi politikája, ahol tudvalevőleg a jugoszláv nemzetiségű kisebbségnek helyenként még a családi neveit is meg kell változtatni és a temető fejfáira sem írhatják rá ősük nyelvén nevüket.

* *

A jugoszláviai magyar kisebbség tizennyolc év óta változatlanul zilált állapotban, súlyos anyagi helyzetben él. Emiatt jórészt az eddigi vezetők hibázthatóak, mert nemhogy gazdaságilag, de

kulturális tekintetben és politikailag sem tudták egységes alapra helyezni a kisebbséget. Eddig kétfajta, ú. n. vezetőt ismerünk: az egyik a jóakarátú, de régivágású, szűklátókörű és minden különösebb aktivitás nélküli politikus; a másiknak a kisebbségi politika csak arra kell, hogy az ügyvédi irodája jól menjen, vagy pedig a bankja iránt nagyobb legyen a bizalom. Ezek a vezetők tulajdonképpen sohasem jutottak el a nép széles rétegeihez, mert ezt lehetlenné tette dzsentri, vagy kizárólagos polgári felfogásuk, illetve antidemokratikus magatartásuk. A kaszinók és hasonló körök nivóján (színvonalán) sohasem tudtak felülemelkedni és „népies” politikájuk ezen egyesületek maradi, visszafelé járó szellemében folyt. Működésüket különösen a kaszinó kártyacsatái, spriccerek, dohányfüstös ivók — és naiv „színészi” műkedvelőgardák jelezték.

A magyar kisebbség tulajdonképpen mind kisemberekből, kisegzisztenciákból áll, akiknek gazdasági érdekeik is jóformán ugyanazok. A magyar kisebbségben kevés a nagytőkés, a pénzember. Ezek nem is érzik annyira kisebbségi voltukat, mint amazok. Nem vallanak a kisebbség nagyobb tömegeivel azonos érdekeket, nem éreznek sorsközösséget a kicsinyekkel, az elnyomottak sűrke seregével. Csak a földmíves, a kisgazda, a kisiparos, a kiskereskedő, a kishivatalnok vállalja a kisebbségi sorsot és ezeknek az érdekei egységeseek úgy a kulturális követelésekben, mint a gazdasági harcban. Kisebbségünk belülről is megfelel a demokratikus szellemnek, amelytől egyedül várhatja sorsa javulását. Nem a jövőbenézó csodavárók segíhetnek kisebbségünk sorsán, hanem kizárólag azok, akik az adott helyzetben, közöttünk élve, dolgozva, reálisan munkálkodnak a kisebbségi tömegek felemelésén.

.....

„A kultura a tömeg számára még csukottajtajú templom, amelybe belépni vágy. Az a nép, amelynek nevében beszélünk, teljesen friss és fiatal még. Meg van benne a siheder kíváncsisága és csodálkozó megdöbbenése. Minden vágya, minden reménysege a műveltség. Érti benne az öntudatosághoz, az ismerethez, a méltóságához jutás és a sors uralásának eszközeit. Érti, hogy a megismerés az ember végső győzelmé, életfeltétel összes nehézségeinek a legyőzésére.” (Jean Guéhenno.)

.....

Kétszáz olasz tengerész, a „Lepanto” nevű olasz tengerjáró hajó legénysége, a tisztikar vezetésével berontott egy Sanghaj-i moziba és az egész berendezést, a gépekkel együtt összetörték. A moziban az „Abesszinia” című film került bemutatóra. A film Szovjet-Oroszországban készült és az olasz imperialista háború kegyetlenkedéseit mutatja be.